(ג) (יג) אֵין לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי (יד) שֶׁיַּחֲזֹר וְיַדְלִיקֵם (מהרי״ל (שס) מהר״י וייל (שס)). מִי שֶׁכָּבָה נֵרוֹ בְּיוֹם כִּפּוּר, יַחֲזֹר וְיַדְלִיקֶנּוּ בְּמוֹצָאֵי יוֹם כִּפּוּר וְאַל יְכַבֶּנּוּ עוֹד, אֶלָּא יַנִּיחֶנּוּ לִדְלֹק עַד גְּמִירָא וְגַם יְקַבֵּל עָלָיו שֶׁכָּל יָמָיו לֹא יְכַבֶּה בְּמוֹצָאֵי יוֹם כִּפּוּר נֵרוֹ לֹא הוּא וְלֹא אַחֵר (כך נמצא במנהגים ישנים). וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ לְהַצִּיעַ (טו) הַשֻּׁלְחָנוֹת בְּיוֹם כִּפּוּר כְּמוֹ בְּשַׁבָּת (מרדכי (סי׳ תשכה) ומנהגים (עשי״ת)), וְכֵן נוֹהֲגִין. יֵשׁ (טז) שֶׁנָּהֲגוּ לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים לְבָנִים נְקִיִּים בְּיוֹם כִּפּוּר (ג) דֻּגְמַת מַלְאֲכֵי (יז) הַשָּׁרֵת, וְכֵן נוֹהֲגִין לִלְבֹּשׁ הַקִּיטְ״ל שֶׁהוּא לָבָן וְנָקִי, גַּם הוּא בֶּגֶד (ד) מֵתִים וְעַל יְדֵי זֶה לֵב הָאָדָם (יח) נִכְנָע וְנִשְׁבָּר (דעת עצמו מהגהות מיימוני פרק (ז׳ דשביתת עשור) [ל׳ דשבת (אות ג)]):

תריא שֶׁלֵּיל יוֹם הַכִּפּוּרִים דִּינוֹ כְּיוֹמוֹ. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]יוֹם הַכִּפּוּרִים (א) לֵילוֹ כְּיוֹמוֹ לְכָל דָּבָר. וּמַה הֵם הַדְּבָרִים הָאֲסוּרִים בּוֹ (ב) [ב]מְלָאכָה אֲכִילָה שְׁתִיָּה רְחִיצָה סִיכָה נְעִילַת הַסַּנְדָּל תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, (ג) וְאֵין חִיּוּב (א) כָּרֵת אֶלָּא עַל מְלָאכָה וַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה: **ב** * [ג]כָּל מְלָאכָה שֶׁחַיָּבִים עָלֶיהָ בְּשַׁבָּת חַיָּבִים עָלֶיהָ בְּיוֹם כִּפּוּר, וְכֹל שֶׁבְּשַׁבָּת פָּטוּר אֲבָל אָסוּר גַּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן. (ד) אֶלָּא שֶׁבְּשַׁבָּת זְדוֹנוֹ בִּסְקִילָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים זְדוֹנוֹ בְּכָרֵת, [ד]וְכֹל שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת אָסוּר לְטַלְטְלוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. (ה) [ה]וְהִתִּירוּ *)* לְקַנֵּב יָרָק

א טוּר מַהָא דְּמַפְסִיקִין מִבְּעוֹד יוֹם וְצִיַּנְתִּיו בְּסִימָן תר״ח (אות א ב). ב מִשְׁנָה יוֹמָא ע״ג (ע״ב). ג מִשְׁנָה מְגִלָּה ז׳ (ע״ב). ד הָרַמְבַּ״ם (שביתת עשור פ״א ה״ב) מִמִּשְׁנָה דִּלְעֵיל. ה שַׁבָּת קי״ד (ע״ב). *) (פֵּרוּשׁ לַחְתֹּךְ מִן הַיָּרָק הַתָּלוּשׁ).

בַּאֵר הֵיטֵב

(ג) **אֵין לוֹמַר.** אֲפִלּוּ בִּרְמִיזָה וּמִצְוָה עוֹשֶׂה כְּשֶׁיַּנִּיחָהּ כָּךְ מְכֻבָּה, עַיֵּן שָׁם. וְאֵין לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיְּקַבֵּל שַׁעֲוָה הַנּוֹטֵף. מִנְהָגִים (הגהה קעט): (ג) **דֻּגְמַת.** לְפִי זֶה אֵין הַנָּשִׁים לוֹבְשִׁין לְבָנִים, דְּאֵינָן יְכוֹלוֹת לִהְיוֹת כְּמַלְאָכִים, וּמִכָּל מָקוֹם הַקִּיטְ״ל יְכוֹלוֹת לִלְבֹּשׁ שֶׁיַּכְנִיעַ לִבָּם. מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ד) **מֵתִים.** יֵשׁ נָפְקָא מִינַּהּ בֵּין שְׁנֵי טְעָמִים אֵלּוּ, דִּלְטַעַם הָרִאשׁוֹן אָסוּר לְהָאָבֵל לִלְבֹּשׁ הַקִּיטְ״ל. וּלְטַעַם הַשֵּׁנִי מֻתָּר, וְנִרְאֶה דְּהַסּוֹמֵךְ עַל טַעַם הַשֵּׁנִי וְלוֹבֵשׁ הַקִּיטְ״ל לֹא הִפְסִיד. ט״ז (סק״ג). וְהַלּוֹבֵשׁ שַׂק מֵחֲמַת תְּשׁוּבָה, אָסוּר לְלָבְשׁוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. סֵפֶר חֲסִידִים תרט״ו, מָגֵן אַבְרָהָם (שם):

א (א) **כָּרֵת.** וּמִכָּל מָקוֹם כּוּלְּהוּ דְּאוֹרַיְיתָא. בַּ״ח (ס״ב) וּלְבוּשׁ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יג) **אֵין לוֹמַר וְכוּ׳.** אֲפִלּוּ (א) בִּרְמִיזָה, וּמִצְוָה עוֹשֶׂה כְּשֶׁיַּנִּיחָהּ כָּךְ מְכֻבָּה. וְנָהֲגוּ לִקַּח עַכּוּ״ם לִשְׁמֹר הַנֵּרוֹת שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ חַס וְשָׁלוֹם לִידֵי דְּלֵקָה, וּמִכֹּחַ זֶה נָהֲגוּ לוֹמַר לוֹ לְכַבּוֹת וּלְהַדְלִיק, (ט) וְיֵשׁ לִמְחוֹת בְּיָדָם. וְאַף אִם הָעַכּוּ״ם רוֹצֶה לְהַדְלִיק מֵעַצְמוֹ (י) צָרִיךְ לִמְחוֹת בְּיָדוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל: (יד) **שֶׁיַּחֲזֹר וְיַדְלִיקֵם.** וּמֵאַחַר שֶׁהָעוֹלָם מַקְפִּידִים אִם כָּבָה נֵרוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלְּדַעְתִּי אֵין בּוֹ מִשּׁוּם חֲשָׁשׁ דְּלִפְעָמִים נִכְבָּה מֵחֲמַת רוּחַ אוֹ מֵחֲמַת חֹם, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁהָעוֹלָם מַקְפִּידִים רָאוּי לְכָל אָדָם לִתֵּן נֵרוֹ לַשַּׁמָּשׁ וְלֹא יַשְׁגִּיחַ עָלָיו כְּלָל וְגַם הַמּוֹתָר יַנִּיחַ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת [חַיֵּי אָדָם (כלל קמד סי״ז)]:

(טו) **הַשֻּׁלְחָנוֹת.** מִשּׁוּם דְּאִקְּרֵי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן: (טז) **שֶׁנָּהֲגוּ לִלְבֹּשׁ בְּגָדִים לְבָנִים וְכוּ׳.** [א]וְנוֹהֲגִין (יא) שֶׁגַּם הַנָּשִׁים לוֹבְשִׁים בְּגָדִים לְבָנִים וּנְקִיִּים לִכְבוֹד הַיּוֹם, אֲבָל לֹא יְקַשְּׁטוּ עַצְמָן בְּתַכְשִׁיטִין שֶׁמִּתְקַשְּׁטִין בָּהֶם בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, מִפְּנֵי אֵימַת יוֹם הַדִּין. (יג) וְאֵין נוֹהֲגוֹת לִלְבֹּשׁ קִיטְ״ל: (יז) **הַשָּׁרֵת.** וּמִטַּעַם זֶה נָהֲגוּ לִלְבֹּשׁ בִּגְדֵי פִּשְׁתָּן לָבָן נְקִיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דניאל י ה) ׳אִישׁ אֶחָד לָבוּשׁ בַּדִּים׳ [דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ה)]: (יח) **נִכְנָע וְנִשְׁבָּר.** וְגַם אָבֵל תּוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ עַל אָבִיו וְאִמּוֹ אוֹ תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים עַל שְׁאָר קְרוֹבִים (יג) [ב]יָכוֹל לְלָבְשׁוֹ, (יד) וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִים שֶׁאֵין הָאָבֵל לוֹבְשׁוֹ. אֵין לִכְנֹס לְבֵית הַכִּסֵּא (טו) בְּקִיטְ״ל, שֶׁהוּא מְיֻחָד לִתְפִלָּה, אֲבָל לְהַשְׁתִּין בּוֹ מֻתָּר:

א (א) **לֵילוֹ כְּיוֹמוֹ.** דִּכְתִיב (ויקרא כג לב) ׳מֵעֶרֶב עַד עֶרֶב׳: (ב) **מְלָאכָה אֲכִילָה וְכוּ׳.** בַּגְּמָרָא (עו.) יָלְפִינַן לְהוּ מִכַּמָּה קְרָאֵי דְּכָל הָנֵי נִקְרָא עִנּוּי, וּמִמֵּילָא כֻּלְּהוּ בִּכְלַל ׳וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם׳ (שם): (ג) **וְאֵין חִיּוּב כָּרֵת אֶלָּא וְכוּ׳.** אֲבָל אִינָּךְ אֵין בָּהֶם אֶלָּא אִסּוּרָא גְּרֵידָא, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ אוֹמְרִים (א) שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה דְּהָא יָלְפִינַן לְהוּ בַּשַּׁ״ס מִקְּרָאֵי, (ג) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָן אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּקְרָאֵי אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא נִינְהוּ, וְנָפְקָא מִנַּהּ לְעִנְיַן אֵיזֶה סָפֵק, (ג) [ג]וּלְמַעֲשֶׂה רָאוּי לְהַחְמִיר: **ב** (ד) **אֶלָּא שֶׁבְּשַׁבָּת זְדוֹנוֹ וְכוּ׳.** וְגַם הָאִידְנָא דְּאֵינוֹ נוֹהֵג דִּינֵי נְפָשׁוֹת, (ד) מִכָּל מָקוֹם נַפְקָא מִנַּהּ לְעִנְיַן קִים לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִנֵּיהּ, דְּהַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת כֵּיוָן דְּהָיָה מְחֻיָּב מִיתָה בִּידֵי אָדָם פָּטוּר מִתַּשְׁלוּמִין וַאֲפִלּוּ בְּחוֹבֵל בְּשׁוֹגֵג, וּכְדִמְבֹאָר בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן תכ״ד סָעִיף ב׳, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאֵין בּוֹ רַק כָּרֵת: (ה) **וְהִתִּירוּ לְקַנֵּב יָרָק.** יֵשׁ שֶׁפֵּרְשׁוּ (ה) דְּהַאי קְנִיבָה הוּא שֶׁנּוֹתֵק אוֹ מְחַתֵּךְ הֶעָלִים מִן הַקְּלָחִים הַתְּלוּשִׁין כְּדֵי לְהַשְׁווֹתָן שֶׁיִּהְיוּ מוּכָנִים לְחָתְכָן בָּעֶרֶב, וְאַף עַל גַּב דְּקָטָרַח בִּשְׁבִיל עֶרֶב שֶׁהוּא חֹל, הִתִּירוּ (ו) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְתַקֵּן הַכֹּל בָּעֶרֶב וּתְהֵא נַפְשׁוֹ עֲגוּמָה עָלָיו. (ז) וְיֵשׁ שֶׁפֵּרְשׁוּ דִּקְנִיבָה הוּא הֲדָחַת

בֵּאוּר הֲלָכָה

ב * **כָּל מְלָאכָה וְכוּ׳. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תט״ז** (ס״ד) **דְּיֵשׁ עֵרוּב וְהוֹצָאָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּגַם אִסּוּר מְחַמֵּר יֵשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים,** עַיֵּן בְּשַׁאֲגַת אַרְיֵה סִימָן ע״ב. **וְדַע דִּמְעָרְבִין עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת וְעֵרוּבֵי תְּחוּמִין בְּפַת** אַף עַל גַּב דְּאָסוּר בַּאֲכִילָה, מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי חֲזִי לִקְטַנִּים שֶׁאֵינָם מִתְעַנִּים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִּׁ״י בְּעֵרוּבִין דַּף ל׳ עַמּוּד ב׳ (ד״ה שמערבין) עַיֵּן שָׁם בַּבְּרַיְיתָא. וְדִבְרֵי מַטֵּה אֶפְרַיִם (ס״ג) בָּזֶה תְּמוּהִים, דִּלְפִי הַנִּרְאֶה אִישְׁתְּמִיט מִינֵּיהּ סוּגְיָא זוֹ:

* **לְקַנֵּב יָרָק.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) שֶׁכָּתַב דְּמַיְירֵי בְּיָרָק הַנֶּאֱכָל כְּמוֹת שֶׁהוּא חַי, דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר בְּטִלְטוּל מִשּׁוּם מֻקְצֶה דְּלָא חֲזִי אַף לִקְטַנִּים. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵינוֹ מֻכְרָח, דִּכְמוֹ שֶׁהִתִּירוּ הֲכָנָה לְחֹל מִשּׁוּם עָגְמַת נֶפֶשׁ כְּמוֹ כֵּן הִתִּירוּ מֻקְצֶה גַּם כֵּן מִטַּעַם זֶה, וַהֲרֵי לְכַמָּה מְפָרְשִׁים יֵשׁ בִּקְנִיבַת יָרָק

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) אַחֲרוֹנִים: (ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וְהַגְּרָ״א. **וַאֲפִלּוּ אִם הַיִּשְׂרָאֵל אָמַר לְהָעַכּוּ״ם זֶה מֵעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר, אָכֵן לְעִנְיַן לְקַבֵּל שַׁעֲוָה הַנּוֹטֵף אִם אָמַר לוֹ זֶה מֵעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וְהַשַּׁעֲוָה שַׁיָּךְ לִצְדָקָה, אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה** [פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ד)]: (י) הַגְּרַ״ז (ס״ו) וְכֵן מְצַדֵּד קְצָת בִּפְרִי מְגָדִים (שם). וּבְמַטֵּה אֶפְרַיִם (ס״ו) כָּתַב דְּאִם רוֹצֶה מֵעַצְמוֹ לַחֲזֹר וּלְהַדְלִיק אֵין צָרִיךְ לִמְחוֹת בְּיָדוֹ, וְאֶפְשָׁר דְּצֵרֵף בָּזֶה דַּעַת בַּעַל הָעִטּוּר הַמּוּבָא בְּסִימָן רע״ו סָעִיף ב׳ בְּהַגָּ״הּ, אוֹ אֶפְשָׁר דְּמַיְירֵי בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא יֵהָנֶה מִמֶּנּוּ אַחַר כָּךְ, וְצָרִיךְ עִיּוּן: (יא) מַטֵּה אֶפְרַיִם (ס״ט) עַיֵּן שָׁם שֶׁהוֹכִיחַ זֶה מִן הַפּוֹסְקִים דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (יג) גַּם זֶה שָׁם: (יג) טַ״ז (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יד) עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו): (טו) אַחֲרוֹנִים:

א (א) שְׁאֵלְתוֹת פָּרָשַׁת בְּרָכָה סִימָן קס״ז, וּמַשְׁמָעוּת בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת שִׁלְהֵי הִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהָרַמְבַּ״ם (שביתת עשור פ״א ה״ה) וְהָעִטּוּר (ח״ב) וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִמִּיץ בְּסֵפֶר יְרֵאִים (סי׳ תכ) [אֶלָּא דִּלְדַעְתּוֹ לֹא אָסוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא אֶלָּא רְחִיצַת כָּל גּוּפוֹ אוֹ עַל כָּל פָּנִים רֻבּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִיעוּטָא אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, וּמִשּׁוּם זֶה הֵקֵלּוּ בָּזֶה גַּבֵּי כַּלָּה וּמֶלֶךְ וְכֹהֵן גָּדוֹל. אָכֵן לְפִי סְבָרַת הָרַ״ן (א. ד״ה יום הכיפורים) לְשִׁיטָה זוֹ דְּטַעַם הַהֶתֵּר הוּא מִשּׁוּם דְּמָסַר הַכָּתוּב לַחֲכָמִים לְהַתִּיר לְפִי רְאוֹת עֵינֵיהֶם, אִם כֵּן אֶפְשָׁר דְּבִשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת אֲפִלּוּ בְּמִיעוּטָא אָסוּר מִן הַתּוֹרָה, וְצָרִיךְ עִיּוּן]: (ג) רַבֵּנוּ תָּם (עז. תוד״ה דתנן) וְרִ״י (מובא ברא״ש דלהלן) וְרִיבָ״א וְרֹא״שׁ (פ״ח סי׳ א) וְרִיטְבָּ״א (עג: ד״ה יום) וּמְאִירִי (שם ד״ה והמשנה), וְכֵן דַּעַת רַשִׁ״י בְּדַף ע״ד (ע״א) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל שַׁבָּתוֹן. אָכֵן מִלְּשׁוֹן רַשִׁ״י בְּפֶרֶק הָעָרֵל דַּף ע״ד (ע״א ד״ה שמותר) מוּכָח דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּסִיכָה כִּשְׁתִיָּה הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין לְאִידָךְ, וְעוֹד יוֹתֵר מַשְׁמַע כֵּן מִדְּבָרָיו בְּשַׁבָּת דַּף קי״ד (ע״ב) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל אֶלָּא לָאו לִקְנִיבַת יָרָק דִּשְׁאָרֵי עִנּוּיִים הֵם מִן הַתּוֹרָה. וְעַיֵּן בַּ״ח (ס״ב) וּפְרִי חָדָשׁ וְעֵמֶק שְׁאֵלָה בִּשְׁאֵלְתוֹת פָּרָשַׁת בְּרָכָה (שם): (ג) בַּ״ח (שם). וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) סָתַם בָּזֶה שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה, וְהוּא שֶׁלֹּא בְּדִקְדּוּק לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי כִּי הוּא פְּלֻגְתָּא דְּרַבְּוָותָא כַּאֲשֶׁר בֵּאַרְנוּ. וְגַם הַבַּ״ח לֹא כָּתַב אֶלָּא דִּלְמַעֲשֶׂה רָאוּי לְהַחְמִיר וְכִדְבָרֵינוּ, עַיֵּן שָׁם: **ב** (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ה) רַשִׁ״י (שבת קיד: ד״ה וליתקע): (ו) הֶעְתַּקְנוּ בָּזֶה פֵּרוּשׁ הָרַ״ן (שם מב: ד״ה גרסי׳) וְהַמְּאִירִי (שם קיד: ד״ה קניבת), וְהִסְכִּים לָזֶה הַגְּרָ״א: (ז) רַשְׁבָּ״א (שם ד״ה יום הכיפורים) וְרַ״ן (שם), וְכֵן הִסְכִּימוּ הַפְּרִי חָדָשׁ וְהַגְּרָ״א:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״ט) כתב שנשים יכולות ללבוש הקיטל כדי להכניע לבן, אבל שאר בגדים לבנים אין להן ללבוש כדי להיות דוגמת מלאכי השרת שאין יכולות להיות כמלאכים. **ב]** ובשו״ע הרב (שם) כתב שגם מי שהוא אבל מותר ללבוש הקיטל. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב שגם שאר עינויים אסורים ביום הכיפורים מן התורה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים סִימָן תריא תריב

(ו) * **וְלִפְצֹעַ אֲגוֹזִים** (ז) **מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה** (ח) **כְּשֶׁחָל בְּחֹל,** (ט) **וְהָאִידְנָא נָהֲגוּ לֶאֱסֹר.** הַגָּה: אִם נָפְלָה דְּלֵקָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, מֻתָּר לְהַצִּיל סְעוּדָה אַחַת (י) לְצֹרֶךְ לַיְלָה כְּמוֹ שֶׁמַּצִּיל בְּשַׁבָּת (יא) לִסְעוּדַת מִנְחָה (ר"ן פרק כל כתבי (מג: ד"ה ומדלמדינן)), וְכֵן נִתְבָּאֵר סִימָן של"ד כְּיֹצֵא נוֹהֲגִים בַּזְּמַן הַזֶּה בִּדְלֵקָה בְּשַׁבָּת, וְהוּא הַדִּין בְּיוֹם כִּפּוּר. וְנָהֲגוּ שֶׁהַתִּינוֹקוֹת (ג) (יב) מְשַׂחֲקִים בָּאֲגוֹזִים (אגודה (שבת סי' קנ) ומהרי"ל (מנהגיס)) וְאֵין לִמְחוֹת בְּיָדָם, אֲפִלּוּ קֹדֶם מִנְחָה, וְנִשְׁתַּרְבֵּב הַמִּנְהָג מִדִּין הַפְּצָעַת אֲגוֹזִים הַנִּזְכָּר (דעת עצמו):

א משנה יומא ע"ג (ע"ב). **ב** מַסְקָנָא דִּגְמָרָא שָׁם (עט:). **ג** שָׁם (פ:) וּכְאַבָּיֵי. **ד** מִשְׁנָה שָׁם (עג:). **ה** בַּגְּמָרָא (פ"ו) [פ' (ע"ב)]. **ו** שָׁם (עג:) בְּמִשְׁנָה הָא דְּצִיר מִצְטָרֵךְ דְּאַכְשׁוּרֵי אוֹכְלָא הוּא וְחָשִׁיב כְּאֹכֶל. **ז** טור בְּשֵׁם הָרַמְב"ם בְּפֶרֶק (ג' [ב'] (משביתת עשור ה"ד) וְהַתּוֹסָפְתָּא שָׁם (פ"ד ה"ד) וְשָׁם בְּגְּמָרָא פ' (ע"ב).

תריב אִסּוּר אֲכִילָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְשִׁעוּר כַּמּוּתָהּ. וּבוֹ י' סְעִיפִים:

א [א]הָאוֹכֵל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים (א) * כְּכוֹתֶבֶת הַגַּסָּה, חַיָּב, [*] (ב) [ב]וְהוּא פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה מְעַט. (ג) וְשִׁעוּר זֶה שָׁוֶה לְכָל אָדָם, [ג]בֵּין לְנָפֹשׁ בֵּין לְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן: **ב** [ד]כָּל הָאֲכָלִים מִצְטָרְפִים לְשִׁעוּר זֶה, (ד) [ה]אֲפִלּוּ מֶלַח שֶׁעַל הַבָּשָׂר וְצִיר שֶׁעַל יָרָק, [ו]אֲבָל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה (ה) אֵינָן מִצְטָרְפוֹת: **ג** (ו) [ז]אָכַל וְחָזַר וְאָכַל, אִם

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [בשו"ע] וְהוּא פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה וְכוּ'. וְעַיֵּן בְּדִגּוּל מַרְכָּבָה דְּהֵינוּ בֵּיצָה בְּלֹא קְלִפָּתָהּ, וְעַיֵּן בְּחִבּוּרִי בֵּית אֶפְרַיִם עַל טָרְפוֹת בְּקָנְטְרֵס הַתְּשׁוּבוֹת שָׁם (ראש אפרים ח"ג סי' טז):

בַּאֵר הֵיטֵב

ב (ב) **מְשַׂחֲקִים.** דַּוְקָא עַל הַשֻּׁלְחָן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן שֶׁל"ח סָעִיף ה', וְלִגְדוֹלִים אָסוּר עַיֵּן דְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות ב):

בֵּאוּר הַלָּכָה

מְשׁוּם חֲשָׁשָׁא דִּבְרִירָה [עַיֵּן פְּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שבת קיד:) וְרַמְב"ם (שביתת עשור פ"א ה"ג) וּמַגִּיד מִשְׁנֶה (שם)] וְלָא עֲדִיפָא מֵהָכָא מִדָּה. אֵיבְרָא דְּמָצְאתִי לְרַבֵּנוּ מְנוֹחַ (שם) גַּם כֵּן כְּמִגַּן אַבְרָהָם וּמִטַּעַם אַחֵר, שֶׁכָּתַב אַהֲא דְּכָתַב הָרַמְב"ם וּמֻתָּר לְלֹקֵט הָעֲלִים הַמְצֻפָּשִׁים וְיִקַּצֵּץ הַשְּׁאָר וְכוּ', דְּמִיירֵי בְּנָאכֶל כְּמוֹת שֶׁהוּא חַי, דְּאִי לָאו הָכִי אֵיפָא בָּזֶה חֲשָׁשָׁה דְּטוֹחֵן עַיֵּן שָׁם. אוּלָם בְּמִאִירֵי שֶׁלְּהֵי פֶּרֶק אֵלּוּ קִשָּׁרִים (שבת שם ד"ה וקניבה), רָצָה גַּם כֵּן לֵאמַר כַּעַיִן זֶה וּלְבַסּוֹף דָּחָה זֹאת שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ בַּשַּׁ"ס (קטו.) דְּבֵי רַב יְהוּדָה מְקַנְּחֵי כְּרָבָא וְכֵן בְּקָרָא שֶׁאֵינָם נֶאֱכָלִים כְּמוֹת שֶׁהֵם חַיִּים, עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי עוֹד בָּזֶה, וְלִפְי זֶה נִדְחוּ גַּם דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם מִטַּעַם זֶה, וּמוּכָח **דַּאֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל כְּמוֹת שֶׁהוּא חַי, כְּמוֹ כְּרֻבָּא וְקָרָא, גַּם כֵּן שָׁרֵי לְקַנֵּחַ:**

* **וְלִפְצֹעַ אֲגוֹזִים.** עַיֵּן בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ב) בְּשֵׁם מַהֲרָ"א מִפְּרָאג שֶׁצִּדֵּד בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו דְּדַוְקָא לְשַׁבְּרָן וּלְהַנִּיחָן בְּקִלְפָּתָן עַד הָעֶרֶב, אֲבָל לְהוֹצִיא הַמַּאֲכָל יֵשׁ בָּזֶה מְשׁוּם דָּשׁ, עַיֵּן שָׁם. אָמְנָם **מִלְּשׁוֹן הַתּוֹסָפְתָּא** (שם פ"ג הי"ח) [וּמוּבְאָה בְּהַגָּר"א] דְּתָנֵי מְפַצְּעִין בָּאֲגוֹזִים וּמְקָרְכִין בְּרִמּוֹנִים וְכוּ' מִשְׁבָּת לְאוֹתוֹ שַׁבָּת אֲבָל לֹא מִשַּׁבָּת לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא כְּמִתְקַן מִקְדָּשׁ לְחֹל, וּבְתַר הָכִי תָּנֵי שָׁם מְפַצְּעִין בָּאֲגוֹזִים וְכוּ' בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עִם חַשְׁכָּה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ בְּמֵה שֶׁהוּא מְתֻקָּן מִקְדָּשׁ לְחֹל, עַיֵּן שָׁם, **מוּכָח דִּכְמוֹ דִּכְשַׁבָּת בְּוַדַּאי מֻתָּר אֲפִלּוּ לִפְצֹעַ וּלְהוֹצִיא הַמַּאֲכָל לְאָכְלוֹ בוֹ בְּיוֹם כְּמוֹ כֵן מֻתָּר בְּאֹפֶן זֶה גַּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְצֹרֶךְ הַלַּיְלָה,** וּבְרוּר. **וְדַע עוֹד דִּבְרוּשַׁלְמִי** פֶּרֶק ד' מִפֹּסְחִים (ה"ד) אֵיתָא עוֹד, מְהוּ לְמֵימַר לַחֲלוּטָה עֲבַד לִי חִלּוּטָה אָמַר לֵיהּ שָׁרֵי וְכוּ', **וּמִשְּׁמַע מִזֶּה דִּכְשֵׁם שֶׁהַתִּירוּ קְנִיבַת יָרָק כָּךְ הִתִּירוּ לֶאֱמֹר לְעִכּוּ"ם לְבַשֵּׁל אַלְאַחַר הַתַּעֲנִית, וְצָרִיךְ עִיּוּן שֶׁלֹּא הֶעְתִּיקוּהוּ הַפּוֹסְקִים. וְאֶפְשָׁר מְשׁוּם דְּלִמְסְקָנָא גַּם בְּקִנִיבַת יָרָק אֲנוּ מַחְמִירִין מְשׁוּם דִּילְמָא מִקַּדְמֵי, וְהוּא הַדִּין מִטַּעַם זֶה גַּם לְעִנְיַן אֲמִירָה לְעִכּוּ"ם יֵשׁ לְחוּשׁ לָזֶה:**

א * **כְּכוֹתֶבֶת הַגַּסָּה.** מִתְּבָאֵר בַּ"שׁ (עט.) **דְּכִכּוֹתֶבֶת הַיְינוּ עִם גַּרְעִינָתָהּ. וְלִכְאוֹרָה דְּאִם אֹכֶל הַכּוֹתֶבֶת עַצְמָהּ פְּטוּר שֶׁהֲרֵי חָסֵר מְקוֹם הַגַּרְעִינִין, וְהַגַּרְעִינִין בְּעַצְמָן אֵין לְצָרְפוֹ שֶׁהֲרֵי קָשֶׁה הוּא וְאֵין רְאוּי כְּלָל לֶאֱכִילַת אָדָם** כְּדִמּוּכָח בְּשַׁבָּת דַּף כ"ט (ע"א), **וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ בְּלָעוֹ בְּיַחַד עִם הַפֵּרִי לְכאוֹרָה אֵינוֹ מוֹעִיל** [אַף עַל גַּב דִּמְעַלְיוֹתָא הוּא לְעִנְיַן בְּרָכָה עַיֵּן סִימָן ר"י בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ז'] שֶׁהֲרֵי זֶה מְיַתְּבָא דַּעְתִּיהּ דְּכָל אָדָם, מְעַט אוֹ הַרְבֵּה, וּבְבָצִיר מִזֶּה (ד) לָא מְיַתְּבָא דַּעְתִּיהּ דְּשׁוּם אֵינָשׁ. וְהִנֵּה מַה שֶּׁהוֹרָה לָנוּ הַמְחַבֵּר הַשִּׁעוּר לְעִנְיַן חִיּוּב, אַף דְּאִסּוּרוֹ הוּא אֲפִלּוּ בְּכָל שֶׁהוּא כִּדְלִקְמָן סָעִיף ה' עַיֵּן שָׁם, מִשּׁוּם מִדָּה לְעִנְיַן הַנִּזְקָר בְּסִימָן תרי"ח (ס"ז) אוֹדוֹת חוֹלֶה דְּמַאֲכִילִין אוֹתוֹ פָּחוֹת מִכְּשִׁעוּר, וְעַל כֵּן צְרִיכִין אָנוּ לֵידַע הַשִּׁעוּר שֶׁל חִיּוּבָא: **ב** (ד) **אֲפִלּוּ מֶלַח וְכוּ' וְצִיר שֶׁעַל יָרָק.** דְּבָאִין לְהַכְשִׁיר אֶת הָאֹכֶל, וְכָל דָּבָר שֶׁבָּא לְהַכְשִׁיר אֶת הָאֹכֶל חָשׁוּב כְּאֹכֶל. וְהוּא הַדִּין בְּשָׂרָה פִּתּוֹ (ו) בְּיַיִן אוֹ בְּמַיִם, מִצְטָרֵף הַיַּיִן אוֹ הַמַּיִם לְהַפַּת: (ה) **אֵינָן מִצְטָרְפוֹת.** שֶׁאִם אָכַל פָּחוֹת מִכַּזַּיִת וְשָׁתָה גַּם כֵּן פָּחוֹת מִכַּשִּׁעוּר אֵינָן מִצְטָרְפוֹת בְּיַחַד לְחִיּוּבוֹ, דְּקִים לְהוּ לַחֲכָמִים שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ מִתְיַשֶּׁבֶת בְּכָךְ [גְּמָרָא (פא.)]: **ג** (ו) **אָכַל וְחָזַר וְאָכַל.** וְהוּא הַדִּין (ז) אִם אוֹכֵל בְּלִי הֶפְסֵק אֶלָּא שֶׁפֵּרֵר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַיְינוּ לְצֹרֶךְ עֶרֶב, וְשָׁרֵי גַּם כֵּן מִטַּעַם הַנַּ"ל: **(ו) וְלִפְצֹעַ אֲגוֹזִים.** כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ מוּכָנִים לְצֹרֶךְ סְעוּדַת עֶרֶב וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְטָרֵחַ בָּהֶם לְאַחַר הַתַּעֲנִית: **(ז) מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה.** (מ) רְצוֹנוֹ לוֹמַר מִנְחָה קְטַנָּה שֶׁהוּא סָמוּךְ לְעֶרֶב, (ט) וְהוּא שָׁעָה שֶׁדַּרְכָּךְ בְּנֵי אָדָם לְתַקֵּן מַאֲכָלָם בְּחֹל, וְנִכָּר שֶׁלְּצֹרֶךְ לַיְלָה הוּא עוֹשֶׂה. אֲבָל קֹדֶם הַמִּנְחָה אָסוּר, (י) [א]שֶׁנִּרְאֶה כְּמִתַּקֵּן לְצֹרֶךְ הַיּוֹם: **(ח) כְּשֶׁחָל בְּחֹל.** אֲבָל כְּשֶׁחָל יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּשַׁבָּת לֹא הִתִּירוּ, (יא) כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּכָל שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה לְהָכִין בַּיּוֹם לְצֹרֶךְ הַלַּיְלָה: **(ט) וְהָאִידְנָא נָהֲגוּ לֶאֱסֹר.** לְפִי (יב) שֶׁכְּדוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים הִתְחִילוּ לְקַלְקֵל וּלְמַהֵר לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים אֵלּוּ קֹדֶם הַמִּנְחָה, לְפִיכָךְ בִּטְּלוּ לְהֶתֵּר דִּקְנִיבַת יָרָק וּפְצִיעַת אֱגוֹזִים לְגַמְרֵי: **(י) לְצֹרֶךְ לַיְלָה.** שֶׁלְּאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְצָטְרְכוּ לְהִתְעַנּוֹת עוֹד כְּשֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם מַה לֶּאֱכֹל: **(יא) לִסְעוּדַת מִנְחָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ נָפְלָה דְּלֵקָה בַּצָּהֳרַיִם אַחַר שֶׁאָכְלוּ סְעוּדַת שַׁחֲרִית, וְכַנַּ"ל בְּסִימָן של"ד (ס"ד): **(יב) מְשַׂחֲקִים בָּאֱגוֹזִים.** וְדַוְקָא עַל הַשֻּׁלְחָן וְלֹא עַל גַּבֵּי קַרְקַע, דְּאָתוּ לְאַשְׁווּיֵי גְּמוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן של"ח (ס"ה) [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג)]:

א (א) **כְּכוֹתֶבֶת הַגַּסָּה.** אַף עַל גַּב דִּבְכָל אִסּוּרֵי הַתּוֹרָה מְשַׁעֲרִינַן בְּכַזַּיִת, כָּל זֶה הֵיכִי דִּכְתִיבִי אֲכִילָה, (ל) מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּיוֹם כִּפּוּר דְּלֹא כְּתִיב אֲכִילָה אֶלָּא מָנַע הַכָּתוּב אֶת הָאֲכִילָה בִּלְשׁוֹן עִנּוּי כְּדִכְתִיב (ויקרא כג כט) 'הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תְעֻנֶּה', וְקִים לְהוּ לַחֲכָמִים דִּבְכָפְחוֹת מִכְּכוֹתֶבֶת לָא מְיַתְּבָא דַּעְתִּיהּ כְּלָל וַהֲרֵי הוּא רָעֵב וּמְעֻנֶּה כְּבַתְּחִלָּה. וְעַיֵּן בְּאוּר הַלֶּכָה (ד"ה ככותבת): **(ב) וְהוּא פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ג) בֵּיצָה בֵּינוֹנִית. וְעַיֵּן בְּדִגּוּל מַרְכָּבָה שֶׁכָּתַב דִּכְבֵיצָה הָאָמוּר כָּאן הוּא בְּלִי קְלִפָּה, (ג) וּבִתְשׁוּבַת בִּנְיַן צִיּוֹן הַחֲדָשׁוֹת (סי' ל) חוֹלֵק עָלָיו: **(ג) וְשִׁעוּר זֶה שָׁוֶה וְכוּ'.** דְּקִים לְהוּ לַחֲכָמִים דִּבְשִׁעוּר הַנִּזְכָּר בְּסִימָן תרי"ח (ס"ז) אוֹדוֹת חוֹלֶה דְּמַאֲכִילִין אוֹתוֹ פָּחוֹת מִכְּשִׁעוּר, וְעַל כֵּן צְרִיכִין אָנוּ לֵידַע הַשִּׁעוּר שֶׁל חִיּוּבָא: **ב** (ד) **אֲפִלּוּ מֶלַח וְכוּ' וְצִיר שֶׁעַל יָרָק.** דְּבָאִין לְהַכְשִׁיר אֶת הָאֹכֶל, וְכָל דָּבָר שֶׁבָּא לְהַכְשִׁיר אֶת הָאֹכֶל חָשׁוּב כְּאֹכֶל. וְהוּא הַדִּין בְּשָׂרָה פִּתּוֹ (ו) בְּיַיִן אוֹ בְּמַיִם, מִצְטָרֵף הַיַּיִן אוֹ הַמַּיִם לְהַפַּת: (ה) **אֵינָן מִצְטָרְפוֹת.** שֶׁאִם אָכַל פָּחוֹת מִכַּזַּיִת וְשָׁתָה גַּם כֵּן פָּחוֹת מִכַּשִּׁעוּר אֵינָן מִצְטָרְפוֹת בְּיַחַד לְחִיּוּבוֹ, דְּקִים לְהוּ לַחֲכָמִים דִּבְשִׁעוּר הַנִּזְכָּר בְּסִימָן תרי"ח (ס"ז) אוֹדוֹת חוֹלֶה דְּמַאֲכִילִין אוֹתוֹ פָּחוֹת מִכַּשִּ